

чи єдиним правителем – від утопійних візій до паноктикуму. Розгляд європейської традиції осмислення екзистенційної ситуації проживання людини в урбаністичному просторі засвідчує перехід від уявлення про місто як космос до сприйняття міського життя як непорядкованого, хаотичного, позбавленого цілісності задуму.

Література:

- 1) Блаженный Августин. О Граде Божием / Августин Блаженный // Творения / Подг. текста к печати С. И. Еремеева. – СПб.: Алетейя; К.: УЦИММ-Пресс, 1998. – Т. 3. – 595 с.
- 2) Бодрийяр Ж. Город и ненависть / Бодрийяр Ж. // Избранное: в 2 т. – Т. 2. – М.: Территория будущего, 2006. – С. 437–449.
- 3) Декарт Р. Міркування про метод (щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукувати істину в науках) / Р. Декарт // Психологія і суспільство / Пер. В. Адрушка, С. Гатальської. – 2015. – № 2. – С. 37–46.
- 4) Кассирер Э. Философия символических форм / Кассирер Э. – Т. 1. Язык. – М.; СПб.: Университетская книга, 2001. – 271 с.
- 5) Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець / Н. Мак'явеллі; пер. А. Перепаді. – Х.: Фоліо, 2007. – 511 с.
- 6) Маркс К. Капитал. Т. I / К. Маркс // Маркс К., Энгельс Ф. Полное собрание сочинений / К. Маркс, Ф. Энгельс. – М.: Государственное издательство политической литературы, 1960. – Т. 23. – 908 с.
- 7) Фуко М. Безопасность, территория, население: курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1977/78 учебном году / М. Фуко; пер. с фр. Н. В. Суслова, А. В. Шестакова, В. Ю. Быстрова. – СПб.: Наука, 2011. – 544 с.

Рецепція філософських текстів у праці С. Зонтаг «Про фотографію»

Юлія Петрук

Національний Університет «Києво-Могилянська академія» (Київ)

Збірка есеїв С'юзен Зонтаг «Про фотографію» вже багато років залишається актуальним та незамінним джерелом наукового натхнення, до якого звертаються не лише дослідники фотографічного образу, а й фотографи, чи просто люди, котрі цікавляться фотографією.

Звісно, дослідження Зонтаг має соціологічну та передусім культурологічну цінність. Однак, вона використовує для обґрунтування своїх ідей історико-філософську традицію. Метою нашого невеликого дослідження буде показати, у який спосіб С'юзен Зонтаг використовує філософські твори для обґрунтування власних ідей із приводу ролі фотографії в житті людини.

Що ми взагалі маємо на увазі, коли мовимо про філософію фотографії?

Першим це поняття вживає, і наголошує на його необхідності Вілем Флюссер у праці, котра має відповідну назву – «За філософію фотографії». [Flusser 2013, р. 76] Але вже до нього, хоч і без особливого наголошення на цьому, починається поступове введення фотографії в структуру філософського аналізу. І ми знаємо, що філософський підхід до фотографії уможливується шляхом розгляду фотографічного образу у взаємодії з філософськими категоріями, такими як час і простір, суб'єкт і об'єкт, ідея й матерія, оригінал і копія, реальність і репрезентація etc.

Цілком очевидним є те, що філософський підхід також був би неможливим без залучення філософських робіт у контексті вивчення й аналізу фотографії та її функцій. В есеях С. Зонтаг ми знаходимо посилання на А. Фоєрбаха, Л. Вітгенштайна, Г.Д. Торо. Особливу увагу дослідниця звертає на праці Вальтера Беньяміна. Для неї важливим є теоретичне прояснення поняття «аура» з допомогою філософських категорій. Відсутність аури відрізняє фотографію як «механічну репродукцію» (сьогодні фотографії здебільшого самі собою є копіями, «фотографіями фотографій») від картини. [Sontag 2005, р. 109–110] Зонтаг погоджується з твердженням В. Беньяміна, що фотографію, взагалі, складно назвати оригіналом, бо вона є копією *реальності*.

Фотографування в текстах С. Зонтаг виступає то новим ставленням до світу, то розвагою на рівні із сексом і танцями, то насильством, але завжди актом невтручання. А фотографія розглядається як слід, як частина сфотографованого об'єкта, як фіксація

певного моменту життєвого потоку, як доказ певної події. І саме тут Зонтаґ зауважує, що фотографія є не лише фіксацією події, її результатом, а вона сама собою вже має подієвий характер, є аналогом події.

Протягом усього дослідження ми постійно зустрічаємо відсилки до Платона. Наприклад, образ Платонової печери відіграє важливу роль у проясненні ставлення людини до фотографії та ролі останньої в людському житті.

Ми подибуємо у С. Зонтаґ рядки про своєрідну ресакралізацію образів. Розглядаючи фотографію як продовження, як «слід» сфотографованої речі, письменниця припускається думки, що саме фотографія спричинила сакралізацію візуальних образів. Це припущення вона доповнює тезою з книги Л. Фюрбаха про те, що перевага тепер віддається копії замість оригіналу, уявленню замість дійсності, а також образу замість реальної речі. Водночас, дослідниця відмовляється серйозно сприймати подібні закиди, критикуючи обоження фотографічних образів та страх перед ними. Вона суттєво спрощує цю залежність від образів, називаючи її всього лиш перебільшенням та «відлунням Платонової зневаги до образів» [Sontag 2005, p. 120].

Отже, ми бачимо, що С. Зонтаґ у своєму дослідженні використовує теоретичний потенціал історії філософії: застосовує певні поняття та теоретичні моделі. Йдеться про такі поняття, як образ, реальність, копія, оригінал, дійсність, подія, котрі допомагають розкрити онтологічний статус фотографічного зображення. «Платонова печера» як теоретична модель унаочнює залежність ставлення до фотографії від стану людської свідомості. «Платонова зневага до образів» самим фактом посилення підтверджує правдивість думки самої дослідниці, і також інтегрує дослідження фотографічного образу в історичний контекст.

Література:

- 1) Flusser V. Towards a philosophy of photography / Vilem Flusser. – Reaktion Books, 2013. – 94 p.
- 2) Sontag S. On Photography / Susan Sontag. – RosettaBooks, LLC, 2005. – 165 p.